75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ЖОВТНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 8, 1968 No. 186. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 7 жовтня, 1968

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН СТАРАЄТЬСЯ допомогти віце-президентові Гомфрі у виборчій кампанії, щоб перемогти спільного ворога для обох ворога — Ричарда М. Ніксона. Досі здавалося, що президент Джансон байдуже дивиться на це, як Ніксон здобуває собі щораз то більшу популярність, а Гомфрі щораз менше відсотків голосів дістає під час опитувань. Ніксон старався використати розходження між Президентом і Гомфрі в справі війни у В'єтнамі, хоч віце - президент Гомфрі дбав про це, щоб якнайменше розходитися з Президентом в справі війни. Президент Джансон має підтримати кандидатуру віце - президента Гомфрі, якому цієї підтримки дуже потрібно, бо опитування віщують перемогу Ніксонові.

РОКЕФЕЛЛЕР ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВІН міг би обняти становище члена кабінету майбутнього президента Ніксона, але тільки тоді, коли б йому Ніксон запропонував пост державного секретаря або становище секретаря оборони. Рокефеллер сказав, що не цікавиться такими становищами, як секретар скарбу або секретар здоров'я, освіти і добродійности. Не хотів би Рокефеллер бути секретарем мешканевих і міських справ. З кол. близьких до Ніксона, були поголоски, що Ніксон, як стане президентом ЗСА, то запропонує нюйоркському губернаторові обняти становище державного секретаря або секретаря оборони.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВІДВІДАВ колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера в армійському шпиталі Волтера Ріда і розмовляв із ним впродовж десятьох мінут. Президент Джансон казав, що в дійсності говорив Айзенгавер, а він тільки слухав його слів та його сміху, який є заразливий. Джансон твердить, що Айзенгавер виглядає так добре, як давніше виглядав, ще перед недугою. 77-річний Айзенгавер перебуває в шпиталі від 14-го травня і видужує з сьомої серцевої атаки. Представник шпиталю заявив, що не знати, коли Айзенгавер зможе залишити шпиталь. Президент Джансон інформував про переговори в Парижі. Обидва дискутували про лікування серцевої атаки. Джансон мав серцеву атаку в 1955-му році.

СЕНАТ СХВАЛИВ НА ДОПОМОГУ закордонним державам 1.93 більйона долярів, хоч президент Джансон проєктував на цю ціль 2.9 більйона дол. Це найменша сума від 1948-го року, коли була започаткована американська допомога закордонним заприязненим державам. Схвалена Сенатом сума є на $350 мільйонів менша від тієї, яку прийняла Палата Репрезентантів. Спільна Конференція має вирівняти ці різниці. Сенат схвалив ще 700 мільйонів на Міжамериканський Банк Розвитку та на Корпус Миру. На Союз для Поступу Палата схвалила 270 мільйонів, а Сенат 420 мільйонів дол. Фонди призначені на фінансовий 1969-ий рік, який зачався 1-го липня 1968-го року.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ВИКЛИКАВ із Парижу заступника Аверелла Гарримана, голови американської делеґації на Паризькій конференції ЗСА з Північним В'єтнамом, Сайруса Венса, для звітування про актуальний стан справ на тій конференції. Сайрус Венс мав в минулу п'ятницю довгу нараду з през. Джансоном за сніданком у Білому Домі. За газетними вістками, Аверелл Гарриман і Сайрус Венс поручають припинення всіх налетів проти Північного В'єтнаму, з тим, що ЗСА відновлять їх, якщо Північний В'єтнам не приступить до ділових нарад про замирення та не зменшить власних воєнних дій. Відбудуться ще тільки 4 засідання Паризької конференції перед президентськими виборами 5 листопада ц. р.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ АББА ЕБАН ВИСЛОВИВСЯ рішуче за збереження надалі посередницької місії Ґуннара Яррінґа в справі ізраїльсько-арабського замирення. Абба Ебан нараджувався в минулу суботу півтори години з генеральним секретарем ОН У Тантом. Шведський дипломат Ґуннар Яррінґ вернеться в наступному місяці на своє становище амбасадора Швеції в Москві, якщо Об'єднані Нації не продовжать його посередницької місії, що триває вже близько року, але все ще не довела до успіху.

НОВИЙ ДІЮЧИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЧССР ВАЦЛАВ ПЛЕСКОТ ВИГОЛОСИВ в мин. п'ятницю промову в Генеральній Асамблеї в такому дусі, й стилі, наче б її диктував Громико. Він застерігся проти дебатування в ОН справ Чехо - Словаччини, бо це, мовляв, не є в інтересі тієї країни, щоб ситуацію в ЧССР використовувати для відновлення холодної війни. Його промова потвердила повну залежність ЧССР від Москви. Без уваги на заклики Громика і Плєскота — цілий ряд держав наганьбували в ОН інвазію СССР до ЧССР: Японія, Голляндія, Пакістан, Венесуеля, Сальвадор і ін.

КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ДЕРЖАВ НАТО ВІДБУДЕТЬСЯ на місяць швидше, ані ж її заплановано було, а саме — 15 листопада ц. р. у Брюсселі. Рішено приспішити ту нараду з уваги на окупацію ЧССР Совєтами. З цієї самої причини ЗСА відішлють до Західньої Німеччини 18 джетових бомбовиків типу „Фантом" і 12,000 вояків, недавно відтіль відкликаних.

МІЛОВАН ДЖІЛАС ГОСТРО ЗАСУДИВ окупацію ЧССР Совєтами та висловив переконання, що Захід повинен поспішити Юґославії з допомогою, як би Совєти зважилися вислати проти Юґославії свої війська. Мілован Джілас, який був колись віце - президентом Юґославії і найближчим приятелем та співробітником Тіта, відсидів кількома наворотами разом 9 років в'язниці у Юґославії за книжки, що критикували сучасний комунізм та зокрема СССР.

ЧЕРЕЗ ПРОТОКУ БОСФОРУ ПЕРЕПЛИВ з Чорного на Середземне море вже другий важкий совєтський нищильник, вивінуваний у ракетні викидні. Перший такий нищильник скріпив совєтську фльоту у східній частині Середземного моря 20 вересня ц. р. Єгипетська й сирійська преса вбачає у цьому новий доказ совєтської підтримки для арабського становища проти Ізраїлю.

ЛІДЕР СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В ПОРТУГАЛІЇ ВИЙДЕ на волю 13 грудня ц. р. Новий португальський прем'єр Марсельо Каетано проголосив, що уряд „скоротив адміністраційну кару" 43-річному Маріо Соаресу, що його арештували в грудні мин. року й близько три місяці тримали без слідства, після чого заслали до кацету на одному з португальських острівців. В Португалії полегшала пресова цензура.

РЕВОЛЮЦІЯ В ПЕРУ

Перуанський військовий танк проїжджає вулицями Ліми, столиці Перу, після того як перуанські військовики провели державний переворот й усунули уряд президента Белаунде Террі (з правого боку, вгорі). Внизу — з лівого боку: ген. Хуан Веляско Альварадо, президент військової хунти, яка перейняла владу в Перу.

Згідно з опитуваннями Ніксон дістав би 380 електорських голосів, Воллес 66, а Гомфрі 28

Вашингтон. — Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс"-у перевели опитування у всіх 50-ох стейтах цієї країни і ствердили, що коли б вибори відбувалися на початку жовтня, це значить один місяць перед листопадовими виборами, то республіканський кандидат Ричард М. Ніксон здобув би більшість в 34-ох стейтах — 380 електорних голосів, кандидат Незалежної Партії Джордж Воллес мав би перевагу в сімох стейтах — 66 електорських голосів, і Гюберт Г. Гомфрі переміг би тільки в чотирьох стейтах і в Дистрикті Колюмбія; здобуваючи 28 голосів на всіх 538, а до вибору треба 270. В порівнюванні з опитуванням перед трьома тижнями Ніксон дістав 34 більше голосів, а Гомфрі втратив 14 голосів. Демократи сподіваються, що Гомфрі поправить собі популярність виборців під час чотиритижневої кампанії в жовтні, коли його підтримає Президент.

Якби тепер були вибори, то демократи мали б контролю над обома Палатами

Вашингтон. — Переведені опитування у всіх 50-ох стейтах і в 435-ох Конґресових виборчих округах виявляють, що якби тепер відбувалися конґресові вибори, то демократи затримали б контролю над обидвома Палатами Конґресу. Тепер демократи мають 245 конґресменів а республіканці 187, три становища необсаджені. Опитування виявили, що якби тепер відбувалися вибори, то демократи могли б здобути 238 конґресменів, а республіканці — 197. Та ті, які переводили опитування, передбачають, що коли республіканський кандидат на президента Ніксон здобуде велику перемогу, то число республіканських конґресменів може так збільшитися, що вони могли б мати незначну більшість в Палаті Репрезентантів. Щодо Сенату то він напевно буде демократичний: в 91-му Конґресі, — виявляють опитування. Тепер демократи мають в Сенаті 63 сенаторів, а республіканці 37-ох. Цього року вибирають 34-ох сенаторів, з чиїх 23 пости тепер належать демократам, а 11 республіканцям. Яку велику більшість матимуть демократи в Сенаті, залежить від того, чи і якою більшістю виграє вибори республіканський кандидат на президента.

Посвячено Український національний прапор для Пластової Станиці в Ню Йорку

Ню Йорк. — В неділю 5-го жовтня 1968-го року в авдиторії школи св. Юра відбулось Посвячення українського національного прапору для Пластової Станиці в Ню Йорку. Посвячення відбулося в присутності пластової молоді, її батьків, представників численних українських організацій, які були хресними батьками нового прапору. Урочистість започаткували співом пластового гимну пластовою молоддю. Після того бунчужний ст. пластун Юрко Савицький звітував станичному пл. сеньйорові Павлові Дорожинському, а писар Станичної Пластової Старшини ст. пл. Оксана Козак прочитала святковий наказ в якому говорилося про значення цієї пластової урочистости. Посвячення довершив о. д-р Володимир Ковалик ЧСВВ — пластовий сеньйор. Зворушлива сцена була під час того, як голова Представництва УНРади на Америку інж. Іван Крамаренко відбирав присягу від нового пластового хорунжого Володимира Сулжинського, який перейняв Український національний прапор в свою опіку. „Ще не вмерла Україна" відспівана всіма присутніми закінчила цю частину врочистости. Після чого прочитано представників численних нюйоркських організацій. Деякі з них виголосили привіти. Пл. сень. о. д-р Володимир Ковалик, ЧСВВ говорив про ідею-символом якої бувають прапори. Посвячені прапори мають і благословення Боже, тому тим більше треба їх шанувати. Промовляли ще голова Пластової Крайової Старшини пл. сень. Ярослав Бойдуник, голова Представництва УНК інж. Іван Крамаренко, представник Централі УККА п. Іван Базарко, голова Об'єднаного Комітету Українсько Американських Організацій м. Ню Йорку п. Роман Гуглевич, голова ОбВУА д-р Іван Козак, голов. радний „Провидіння" п. Михайло Клецор, предст. ОДВУ п. Степан Стецик, голова СУМА п. К. Василик. Закрито врочистість відспіванням гимну карпатських пластунів. Представники організацій батьки пластунів та інші хресні батьки й матері вписувалися в Пропам'ятну Книгу та вбивали цвяшки й складали пожертви на цілі Пласту.

Державний секретар Дін Раск відбув довшу нараду з Громиком

Об'єднані Нації. — Державний секретар Дін Раск і совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, які перебувають в Ню Йорку на сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, перевели в минулу неділю в помешканні державного секретаря Раска у Валдорф-Асторії понад тригодинну розмову. Хоч не подано про неї ніякого комунікату, а безпосередні розмовці обмежилися до ствердження, що розмова була „одверта і корисна", проте преса твердить, що обидва міністри закордонних справ заторкували справи Близького Сходу, В'єтнамської війни, конференції роззброєння в Женеві та ситуації у Середній Европі. Сам Дін Раск признав опісля в телевізійному інтерв'ю, що його розмова з Громиком була „нащупуванням, в якому пункті можна би зробити якийсь поступ". ЗСА найбільш зацікавлені в тому, щоб СССР вплинув на Північний В'єтнам, щоб той поступився з свого непорушного становища на Паризькій конференції, але СССР, як звичайно, викручується, що це „справа Північного В'єтнаму". Раск гостро критикував СССР у своїй промові в ОН за інвазію до ЧССР, а Громико виправдував у своїй відповіді ту інвазію, як оборону непорушности „комуністичного коммонвелту" в Европі. Водночас Громико робив ніби-то примирливі суґестії щодо переговорів із ЗСА про обмеження офензивної і дефензивної атомової зброї. Відносини між обома державами, які в принципі й далі не відмовляються від „співіснування", значно прохололи внаслідку совєтської окупації Чехо-Словаччини.

У Празі нараджуються над наслідками диктату Москви, невиключена можливість резиґнації Дубчека

Прага. — Радіо з ранніх годин понеділка 7-го жовтня ц. р. повідомило ,що в Празі зібралось надзвичайне засідання повного Центрального комітету чеської компартії, на якому — вірогідно — будуть розглядатти також можливість димісії Александра Дубчека й інших провідників д е м о к ратизаційного курсу, започаткованого компартією в січні ц. р. В минулу п'ятницю чесько-словацька делеґація, у склад якої входили Александер Дубчек, перший секретар чеської компарвії, прем'єр ЧССР Ольдріх Чернік і голова словацької компартії Ґустав Гусак, підписали у Москві нову умову, яку західня преса схарактеризувала, як повний совєтський диктат і як капітуляцію Праги. У тій новій умові, що її мали ратифікувати Центральні Комітети компартій обох країн, не подано дати ані початку відвороту совєтських військ із ЧССР ані остаточного терміну відкликання тих військ, зате говорилося про „тимчасове" перебування частини військ після відходу більшости з'єднань: коментатори вбачали в цьому вимушену згоду чехів на стаціонування на чеській території найменше 100.000 совєтського війська на постійне. З інших точок умови — чехи зобов'язалися піддати під повну партійну контролю пресу, радіо й телевізію та „скріпити керівні органи партії людьми щиро відданими позиціям марксо-ленінізму та міжнародного комунізму" — що значило, що до ЦК й Президії партії приймуть давніх сталіністів. Чеські часописи „Руде Право" і „Праце" одверто закинули совєтській пресі, зокрема „Літературній Газеті", що вона ширить свідомі брехні про чеські відносини та, зокрема, очорнює голову чеської спілки письменників, проф. Едварда Ґолдштукера.

Західня Німеччина пропонує Москві розмови про замирення

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Курт Георґ Кізінґер виголосив велику промову на партійному зібранні в Людвіґсгафен, в якій запропонував Москві перевести розмови про запевнення миру в Европі. Кізінґер заперечив знову постійним совєтським атакам, наче би Західня Німеччина плекала „реваншистські амбіції" та запевнив, що вона ніколи не легковажила інтересів Совєтського Союзу. Водночас Кізінґер заявив, що у зв'язку із збільшеною загрозою для Західньої Німеччини внаслідку стаціонування совєтської армії над чесько-німецьким кордоном, прийдеться збільшити бюджет оборони, бо „тільки дурні можуть вірити, що безборонністю зменшується напруженість". Західньо-німецький канцлер ствердив, що проблему з'єднання Німеччини можна розв'язати виключно тільки через мирне порозуміння з Совєтським Союзом. Час від 21 серпня ц. р., себто датою совєтської інвазії до ЧССР дотепер, Кізінґер назвав „періодом жалоби". „Мир в Европі" — заявив Кізінґер — є найвищою ціллю нашої політики". Західня преса оцінює той новий виступ західньо-німецького канцлера, як доказ його активности й незалежности та як підтримку для теперішніх лідерів Чехо-Словаччини, що їх Москва вічно атакує за ніби-то лагідність супроти західньо-німецьких „реваншистів".

Дружина „Кардиналів" веде 3-1 у „Світових Серіях" бейсболу

В суботніх і недільних змаганнях „Світових Серій" в Дітройті дружина „Кардиналів" з Ст. Луїсу перемогла двічі з рахунком 7:3 10:1 місцевих „Тигрів", наближаючись цими вигранми до остаточної перемоги і чемпіонату ЗСА у бейсболі. „Кардиналам" ще треба виграти одні змагання, щоб здобути вирішення цих фінальних гор за чемпіонат країни.

Змагання в неділю були припізнені на 37 хвилин, тому що падав зливний дощ, а дещо пізніше знову були вони перервані на годину і 14 хвилин також внаслідку дощу. Але вже до цієї перерви „Кардинали" вели 4:0, а після перерви на місце зливного дощу прийшла „злива" пробігів у користь „Кардиналів". Успішним кидачем „Кардиналів" був Баб Гібсон, який вже брав участь у першій перемозі своєї дружини. Він дозволив своїми добрими м е т а м и лише на п'ять ударів. Героєм цієї третьої перемоги „Кардиналів" був Лю Брак, який визначився успішними ударами, в тому теж повним пробігом.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ДІТРОЙТІ ВІДЗНАЧИЛА 75-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

Дітройт. — Минулої неділі, 6-го вересня, як сейнт-луїські „Кардинали" перемагали місцевих „Тигрів", тут у заповненій залі Українського Народного Дому відбулася оригінальна імпреза-концерт для відзначення 75-літнього ювілею „Свободи". Імпрезу влаштували спільно місцеві Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу та Культурно-Громадський Клюб, створивши спільно окремий Ювілейний Комітет з мистцем Едвардом Козаком на чолі та колишнім довголітнім головним радним УНС Володимиром Дідиком, Дмитром Федорком, Ярославом Базюком і Василем Папіжем у проводі. Програмову Комісію творили: Катерина Бранка-Кривуцька, д-р Богдан Лончина та інж. Василь Колодчин, а фінансово-господарську: Михайло Ярема, Андрій Масний і Михайло Лозинський. Програму імпрези започатковано хороводом „Вітайте", що його виконали дівчата з Українського Танцювального Ансамблю під проводом Йоганни Драґінди-Кульчицької. Відкрив імпрезу коротким і добрим словом про „Свободу" маестро Едвард Козак, вітаючи приявних і між ними головних урядовців УНСоюзу: головного секретаря д-ра Ярослава Падоха ,що перебував у тому часі в Дітройті в організаційних справах та головних контролерів Івана Ващука і Володимира Дідика. Промову виголосив ред. А. Драган, письменник Іван Керницький відчитав новелю „На ювілей „Свободи" та гумореску „Пригоди в автобусі", а письменник Микола Понеділок виголосив нарис „На пошану бабусі „Свободі" та гумореску „Осля і слоник". Виступ згаданого танцювального Ансамблю під проводом пані Драґінди-Кульчицької та виступ музичного тріо з Українського Музичного Інституту в складі: Андрій Цап — скрипка, Тарас Лончина — віольончеля та Марія Лончина — фортепіян завершував мистецьку програму, яку закінчив маестро Е-КО листом незрівняного Гриця Зозулі про „Свободу". Імпрезу закінчив Володимир Дідик подякою всім за участь та проголошенням 3-ох стипендій Окружного Комітету у висоті по 500.00 дол., що їх призначено: Мирославі Коваль, Миронові Данилюкові та Вікторові Руневі.

Міністер Михайло Стар призначений головним керівником Бюра Канадійського Громадянства в Торонті

Михайло Стар

Оттава. — Колишній міністер праці, за уряду Джана Діфенбекера, Михайло Стар (Старчевський), впродовж 16 років член-консерватист канадійського парляменту, одержав нове призначення з річною платнею 17.000 дол. Михайло Стар керуватиме Бюром Канадійського Громадянства, через яке щороку проходить кругло 60 тисяч новоприбулих, що бажають одержати канадійське підданство. Про це відповідальне призначення Михайла Стара повідомив в Оттаві державний секретар федерального уряду Канади Жерар Пелетьє. М. Стар програв останні вибори і до цього часу залишився без праці; до виконання нових обов'язків він приступив наступного дня після оголошення. Про нове призначення посла М. Стара коротко повідомив торонтський щоденник „Телеґрам" з 27 вересня, а в щоденнику „Ґлоб енд Мейл" з 28 вересня, в довшій вістці під наг. „Оттава найменувала Стара керівником судових установ для канадійського громадянства", зазначено, що М. Старові сповнилось 57 років життя, що він народивсь в українській родині в Купер Кліф, де з юних років пішов на працю, щоб заробляти на життя; що його було обрано спочатку посадником міста Ошави, потім до леґіслятури Онтерійської провінції; з 1957 року „він був популярним і здібним міністром праці у федеральному уряді", а в останньому парляменті — провідником консерватистів.

20-ліття створення СУМ в Канаді відзначили ювілейним бенкетом

Торонто. — У „Роял Йорк готелі" відбувся 28 вересня Ювілейний Бенкет на відзначення 20-річчя створення Спілки Української Молоді в Канаді, переємниці традицій СУМ, створеної в 1925 р. підпільно в УССР. В присутності кругло 750 осіб після урочистого внесення прапорів і молитви, яку провів о. М. Міненко — душпастир православної сумівської молоді в тій країні, відбулось представлення почесних гостей і відчитання 27 привітів. З промовами виступали: голова Крайової Управи СУМ у Канаді мґр Т. Буйняк, голова Осередку СУМ в Торонті М. Шепетик, голова Головної Управи СУМА мґр Євген Гановський який прочитав також листа мґр. О. Коваля — голови Централі СУМ у світі. Заключну молитву вдячности Богові за успіхи в праці провів о. Р. Набережний, душпастир католицької молоді СУМ. Церемонімайстром був мґр. Ю. Шимко. Після забави, що протягнулась до півночі, ювілейний бенкет закінчився спільним відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна". Спілка Української Молоді в Канаді нараховує 3 500 членів, а СУМ у країнах вільного світу разом 12.500 осіб.

ОПДЛ РОЗГОРТАЄ ВИДАВНИЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Торонто. — З Правління Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова повідомляють, що завдяки окремим жертводавцям настала змога опублікувати друком вдруге за кілька десятків років відому книжечку письменника Романа Завадовича „Про двох цапків і дві кізочки", з ілюстраціями пропалого під час війни безвісти талановитого мистця О. Судомори. Завдяки фундації родини сл. п. композитора Василя Безкоровайного, вже закінчується підготова до друку його оперети для дітей „Червона Шапочка". Дотепер зібраних фондів на інші заплановані видання не вистачає.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Джансон, Гомфрі і В'єтнам

Віце - президент Гюберт Гомфрі заявив: „Ставши президентом, я припиню бомбардування Північного В'єтнаму, як сприйнятливий риск для справи миру, бо вірю, що це може привести до успіху в переговорах і тому може скоротити війну. Це було б найкращою охороною для наших військ. Приймаючи цей риск, я перед тим, як це робити, прикладу найбільшу вагу, щоб виявити — безпосередньо або посередньо, ділом або словом — готовість комуністів відновити здемілітаризовану зону між Північним і Південним В'єтнамом".

Ця заява Гомфрі породила повінь коментарів. Одні з коментаторів вбачають у цій заяві відступ від позицій, що їх у В'єтнамській війні займає президент Джансон, бо, мовляв, наголос у заяві Гомфрі стоїть на перших словах „припиню бомбардування". Інші бачать тут повторення становища Джансона, тільки в трохи іншій стилізації, в іншому впорядкуванні слів. Так зрозуміли Гомфрі також північні в'єтнамці, які негайно у Парижі здискредитували його становище, ніби тотожнє з становищем президента Джансона і для комуністів несприйнятливе. Рацію мають, здається, ті коментатори, які вбачають у цьому виступі Гюберта Гомфрі компроміс: щоб заспокоїти „голубів" з Демократичної партії, які віддавна наполягають на віцепрезидента, щоб він відмежувався від політики Джансона щодо В'єтнаму і прийняв у цій справі позиції пок. сенатора Роберта Кеннеді та сенатора Джорджа МекКарті, — і щоб водночас запевнити Джансона, що він, Гомфрі, є до нього й надалі льояльний.

Другою найважливішою причиною, чому Гомфрі рішився скласти таку заяву, є, очевидно, бажання внести наприкінці виборчої кампанії якийсь драматичний момент, який звернув би на себе увагу суспільства й закордонної преси і підвищив шанси виборчого успіху. Але, як кожний компроміс, цей також ледве чи задовольняє „голубів" і Президента і, судячи по голосах преси, навряд чи матиме вплив на висліди виборів. Ричард Ніксон зразу закинув Гомфрі, що своєю заявою він погіршив шанси Паризької конференції, бо тепер представники Північного В'єтнаму напевно продовжуватимуть саботувати ту конференцію аж до січня, в надії, що можна буде легше виторгувати від Гомфрі, як нового президента, припинення налетів.

Об'єктивно треба признати, що віце - президент Гюберт Гомфрі знаходиться в дуже важкій ситуації. Він не може відмежуватися від політики президента Джансона не тільки тому, що сам був її співтворцем і співвиконавцем, але й тому, що свій вибір на Шикаґовській конвенції завдячує Джансонові, як голові могутнього партійного апарату. Відмежуватися від Джансона тому, що він став непопулярним, це практично значило б — позбавитись підтримки партійного апарату, — що було б рівнозначним із політичним самогубством. З другого боку, сенатори Роберт Кеннеді, МекКарті і МекҐоверн зуміли приєднати собі цілий ряд найбільш атракційних постатей Демократичної партії, як також масу активної ліберальної молоді. Сумним парадоксом став для Гюберта Гомфрі факт, що він — колишній співзасновник й голова ліберальної організації Американці для Демократичної Дії, яка займає місце на лівому крилі партії, — набрав в очах лібералів і пацифістів марку неначе „яструба" тому, що солідаризувався з президентом Джансоном проти негайного і беззастережного припинення налетів на Північний В'єтнам. Внаслідку Гомфрі не має підтримки збоку тих численних інтелектуалів, відомих професорів, які належали до гурту найближчих політичних приятелів родини Кеннеді, і не має таких численних кадрів молодих виборчих агітаторів, як їх мав МекКарті.

Відомо, що величезний вплив на вислід виборів можуть мати паризькі мирові переговори. Якщо ті переговори мали б успіх, якщо комуністи припинили б свої терористичні наскоки на південнов'єтнамські міста й американські військові станиці, якщо Уряд міг би проголосити, що ось почалося ступневе стягування з В'єтнаму американських збройних сил, бо з'явились реальні шанси на замирення із збереженням волі Південного В'єтнаму, себто із „збереженням обличчя" Америки — зразу пішли б угору шанси виборчої вигри Гюберта Гомфрі. Покищо нема на овиді такої можливости. Невідомий хід думок північнов'єтнамських комуністів. Можливо, що рацію має той коментатор, який твердить, що Го Чі Мінь такий озлоблений проти Линдона Джансона, що керується більше своїми почуваннями, як розумом, — подібно, як де Голль у відношенні до англо-саксів. В усякому разі — заява Гомфрі, що він припинить налети проти Північного В'єтнаму, натрапила на глухі вуха у Ганої.

ПОЛІТИЧНІ ПРОРОЦТВА

Мюнхен. — Окупація Чехо - Словаччини військами СССР та його п'ятьох сателітів порушила дотеперішню рівновагу сил в Европі. Більше як 20 совєтських дивізій стоять на території Чехо-Словацької республіки поблизу баварсько - чеського кордону. В німецькому комуністичному „пашалику", так званій Німецькій Демократичній Республіці під диктатурою Ульбрихта, у Варшаві та в Москві шириться пропаганда проти „західньонімецьких реваншистів", які, мовляв, готуються до походу проти „країн комунізму".

Ця ситуація непомалу бентежить уряд, політичні партії і все громадянство Західньої Німеччини.

Правда, Західня Німеччина вийшла із господарської кризи: швидким темпом розвивається продукція (сподіваються зросту соціяльного продукту в 1968 р. на 5% більше проти 1967 року), процвітає експорт товарів і збільшується добробут народних мас.

Західня Німеччина, після небувалої в світі воєнної катастрофи, має вищий рівень життя, ніж переможці — англійці та французи. Її господарський розквіт викликає заздрість і ненависть у „країнах комунізму", бо це — явний доказ відсталости бюрократично - централізованого державного капіталізму в країнах совєтського бльоку порівняно з модерно організованою економікою вільних країн.

Заздрість до сусідського добробуту була часто причиною агресій відсталих країн на заможні. Пригадаймо, як на комуністичному з'їзді в Москві у 1919 році привітали слова комісара постачання Шліхтера, який сказав: „Багата, хлібна Україна наша!" (тобто — окупована російським військом).

У теперішній ситуації в Европі існують два напрями в політичному плянуванні. Один можна назвати оптимістичним: мовляв, окупація Чехо - Словаччини військами СССР не творить небезпеки для інших країн, включно з комуністичною Юґославією.

Оптимісти твердять, що Москва задовольниться своєю імперією, яку вона створила після другої світової війни. Тому, що Румунія належить до Варшавського військового союзу, в разі окупації цієї країни „братніми комуністичними арміями" не буде причини для великодержав втручатися у „внутрішні" справи совєтського бльоку.

Отже, згідно з цим поглядом, залізна завіса в Европі між Сходом і Заходом залишиться кордоном, через який Москва не відважиться переступити, якщо не схоче викликати нової світової війни.

Такої думки також і французький президент де Голль, який після наради з урядом Західньої Німеччини в Бонні (27-28 вересня) обіцяв німцям допомогу Франції, коли б Москва почала війну проти Західньої Німеччини.

Песимісти оцінюють ситуацію між комуністичним бльоком і вільним світом інакше. Вони стверджують значну перевагу Москви в звичайних військових силах на суходолі й на морі і також у зброї термоядровій.

Юґославські к о муністи, що з гіркого досвіду добре знають ідеологію та характер вождів Кремлю, не мають ніяких ілюзій: армія Юґославії стоїть напоготові, щоб дати відсіч „братній агресії", коли б у Москві вирішили знищити „ревізіонізм" в Беоґраді і поставити на чолі уряду юґославського „Кадара", готового виконувати накази Брежнєва і компанії.

До песимізму схиляють багатьох політиків у Західній Европі такі факти:

Хоч формально Москва проповідує „мирне співжиття" з країнами вільного світу, це тільки тимчасова тактика. На дальшу мету російські комуністи стоять на позиції Леніна: мовляв, мир між країнами „комунізму" і „капіталізму" на довгий час неможливий, і мусить прийти до війни, щоб перемогти капіталізм.

Москва, поруч з своїми „миролюбними" ф р аз ами, всюди старається розпалювати місцеві війни, як „репетицію" для дальших великих міжнародних к о н ф ліктів (В'єтнам, Близький Схід).

Песимісти уважають, що в країнах совєтського бльоку комуністичні уряди мають сильну внутрішню опозицію, особливо серед молоді, яка втратила віру в політику комуністів. Щоб погасити вогонь опозиції, Москва захоче показати успіхи в закордонній політиці, наприклад окупацію Західньої Німеччини. Не свідчить про миролюбні наміри Москви також просування совєтської фльоти в Середземне море, де тепер курсують російські підводні човни з атомовими моторами.

Для Москви може бути великою спокусою також ослаблення НАТО після виходу Франції із цієї організації. Москва має в руках централізований штаб армій, приналежних до Варшавського пакту. К о м а ндувач збройних сил Варшавського пакту маршал Якубовський об'їздить столиці країн - сателітів, мабуть, не для розваги...

Песимісти вважають, що московські узурпатори влади над 300 мільйонами людей в Східній і Центральній Европі можуть рішитися на блискавичний удар атомовою зброєю проти вільних країн, якщо матимуть певність, що таким способом відразу знищать оборонну силу противника.

До такого рішення може примусити московських тиранів зростаюча „жовта небезпека": комуністичний Китай уже має атомові бомби й ракети і Пейпінг претендує на території СССР, що колись належали до Китаю. Упоравшись з „капіталістами" своїм „бліцкріґом", уряд СССР міг би обернути зброю проти „жовтого брата" і досягнути тієї цілі, яку мав Ленін: створення світової комуністичної держави під проводом Москви.

П. А.

Тихон Тещук

УНФОНД — 400-500 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ РІЧНО

Перед нами часто постає питання: скільки є українців у ЗСА і за якими ознаками можна їх пізнати серед чужого оточення?

Звичайно, ознакою приналежности до української нації є українська мова. Але не всі ті люди, що розмовляють по-українськи, вважають себе за українців. Крім невеликої кількости чужинців, що володіють українською мовою, сюди входять наші „малороси" і деякі „закарпатці", що належать до російських і американських церков. Вони, хоч і є українцями з походження, за таких себе не визнають і нічого не жертвують на українські цілі.

Головною ознакою приналежности до української національної групи в ЗСА є приналежність до наших Церков: Української Православної, Української Католицької та Української Євангелицької. Маючи списки членів парафій цих наших Церков, ми можемо встановити кількість українців у кожній громаді і в ЗСА.

Очевидно, якась частина українців формально не належить до української Церкви. Але це переважно національно мало свідомі люди, на яких ми не можемо мати будь - якого впливу.

Ця статистика українців у ЗСА буде найбільш правдоподібною, і ми її мусимо брати до уваги, коли плянуємо свою працю на дальшу мету.

На досвіді минулого

Наші українські Церкви існують на еміграції з давніх часів. Вони мають найбільший вплив серед українського громадянства і найбільшу кількість членів, які вплачують свої членські вкладки. Наші забезпеченеві організації існують у ЗСА вже 3/4 століття і чимдалі розвиваються, бо вони побудовані на організації членства і членських вкладках.

Реорганізація Відділів УККА

Цілком логічно, що наша центральна організація УККА, яка репрезентує і об'єднує всі наші церковні та світські організації, повинна мати найбільшу кількість членів, які вплачують членські вкладки до УНФонду.

Але в дійсності так воно не є. Ми маємо лише 10-11 тисяч постійних платників Національного Датку, і УНФонд все зменшується. Головна причина цього — статутові і організаційні недоліки у Відділах УККА, які базують свою діяльність переважно на представництві місцевих організацій і не присвячують належної уваги збирачам УНФонду — організаторам членства, від яких залежить сила кожної організації.

Керуючись цим досвідом минулого, ми мусимо перевести реорганізацію всіх Відділів УККА на засадах організації якнайбільшої кількости фізичних членів, з тим, щоб головну ролю відігравали в них постійні кадри, організатори членства — збирачі за якоюсь мінімальною винагородою, в залежності від зібраного ними УНФонду. А члени Управи Відділу мають кожнорічно вибиратися платниками УНФонду і представниками місцевих організацій.

Жертвенність на УНФонд

Щоб це ствердити, наведемо такі факти:

За браком збирачів у Філядельфії, автор цих рядків переводив збірку на УНФонд у трьох районах. Головні скупчення українців у Філядельфії територіяльно поділені на 39 збіркових районів по 50-70 українських родин у кожному районі. Але найзаможніші родини живуть поза цими районами — в північній частині міста.

В згаданих трьох районах зібрано УНФонду: в 1966 році — 1007 долярів, у 1967 р. — 1.017 долярів і крім того на СКВУ — 922 доляри, в 1968 році — 1510 долярів. Збірка в цих районах ще не закінчена.

Величезна більшість української еміграції в усіх громадах патріотична і жертвенна, але при умові, коли збіркову акцію на УНФонд ведеться організовано і систематично. Всі родини, що належать до українських Церков, є потенціяльними платниками УНФонду.

Коли ми налагодимо організаційну працю у Відділах УККА, тоді зможемо щорічно збирати по 400-500 тисяч долярів УНФонду і фінансувати всі наші біжучі потреби, щоб не турбувати громадянства дрібними збірками. Таке є побажання багатьох платників УНФонду.

Значення УНФонду

Ми твердимо, що нас в ЗСА є півтора або й два мільйони, багато говоримо про свій патріотизм (а скільки нас платять Національний Даток?), творимо паперові організації в кожній громаді, продовжуємо „таборову" політику і т. п.

Але вся ця наша діяльність мусить тісно пов'язуватись з практикою.

УНФонд — це якраз той чинник, який дає нам змогу бачити всю українську еміграцію в реальному світлі.

— Це — наш спільний знаменник, який мінімальними датками по 10 долярів на рік має об'єднати всіх українських патріотів у ЗСА для допомоги визвольним змаганням України.

— Він служить матеріяльною базою для ведення нашої ні від кого незалежної політики та має фінансувати всі наші найголовніші місцеві потреби.

— Він здійснює з допомогою збирачів УНФонду живі контакти з усіми українцями, охороняючи їх від розгублення в чужому оточенні.

— Він дає змогу бачити в реальному світлі кожну українську людину: її національну свідомість, жертвенність та здібність до зорганізованого громадсько - політичного життя.

— Він дає змогу бачити організаційні здібності наших провідників, бо збірка УНФонду вимагає від них великих зусиль і організаційного хисту.

Враховуючи велике значення УНФонду на майбутнє, Централі УККА варто було б підготовити відповідні статутові і організаційні зміни у Відділах УККА та підібрати постійні кадри збирачів УНФонду для організації якнайбільшого числа платників Н а ц іонального Датку.

Можна сподіватися, що ця скромна пожертва — 10 долярів на рік — нікого з нас не обтяжить, але дасть нам тверду віру в свої власні сили, віру, що ми не упадаємо, а ростемо і йдемо вперед певними, випробуваними шляхами.

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: Д-р Михайло Данилюк

КОРОТКІ ВІСТІ

Населення ЗСА мусить готуватися до нової епідемії інфлюенци, т. зв. „флю", азійського типу, яка почнеться ранньою зимою — повідомляє Уряд Охорони Публічного Здоров'я. Центр студій заразних хвороб цього Уряду в Атланті інформує, що вже в липні ц. р. у Гонґ Конґу прокинулась пошесть азійської інфлюенци типу А-2. Це — відміна попереднього типу цієї азійської хвороби, хоч і належить до тієї самої групи. Вірус інфлюенци дещо „переродився", і тепер атакує з відмінною силою.

Дослідження в Гонґ Конґу показали, що ця хвороба переходить там доволі легко і сотні тисяч людей на неї вже перехворіли або хворіють. Ускладнень дає вона доволі мало, непрацездатність триває лише кілька днів, і у дітей особливих комплікацій у віддихових шляхах не виявляється. Одначе, як проявить себе ця нова інфлюенца на інших територіях, зокрема в Північній Америці — невідомо. Досвід показує, що деякі легкі форми азійських недуг проходять тут важче.

Вакцини проти „флю", що їх лікарі вже роками вживають проти місцевої та азійської інфлюенци, у випадку цієї нової епідемії допоможуть дуже мало. Власне — вони взагалі не мають імунізаційної вартости проти інфлюенци А-2, і треба було б виробити проти неї нову сироватку. Це може потривати від трьох до шести місяців, і чи на час ця сироватка буде в достатній кількості — Уряд Охорони Здоров'я сумнівається.

О д н а ч е, вартість попередньої сироватки не зменшується в обличчі нової епідемії з двох причин: 1. незалежно від цієї епідемії, старі роди інфлюенци діють і можуть кожночасно атакувати людину, себто людина може захворіти і на старий і на новий рід „флю", 2. у випадку, коли б людина захворіла або одночасно на два роди інфлюенци, або на один, а опісля на другий — легко можуть витворитись комплікації, зокрема в осіб старших, хворих на серце, у конвалесцентів після операцій і т. д. Тому імунізуватись проти інфлюенци давніших знаних епідемій варто всім.

Як тільки появляться перші познаки нової епідемії азійської „флю", ми подамо читачам докладніші інформації і про саму хворобу, і про методи зберігання від неї.

***

Коли справді кінчається людське життя?

Таке питання стало більше практичним, як теоретичним, з хвилиною, коли почали перещеплювати окремі органи, а зокрема серце, з людини на людину.

Відомо, що перещепити мертве серце — неможливо. Його треба брати з людини, коли воно ще працює і клітини не відмерли, отже звичайно у жертв катастроф, нещасних випадків. Тоді, коли всі функції людського організму, зокрема мозку, припинились, а серце ще старається битися — за дозволом близьких його вибирають і перещеплюють іншій людині.

Ця проблема негайно викликала цілий ряд питань етичного, медичного та правничого порядку, а навіть церковні постанови. Практично постало питання: коли людина є вже мертва, але має ще живе серце?

Медичні об'єднання різних країн, комісії медичної етики, правничі товариства і навіть Церкви апробували перещеплювання людських органів, але в питанні дефініції смерти для цієї практичної цілі виявили велику обережність і подекуди неясність. На цю тему й далі ведуться дебати.

Недавно Світове Медичне Об'єднання прийняло код, згідно з яким не менше як два лікарі - фахівці мусять ствердити смерть людини-донора перед тим, як вибирати з неї певний орган. Така „посвідка" є тепер необхідним документом для перещеплення. А все ж і Світове Об'єднання не входило в глибше поняття смерти, медично зформульованої. Бо органи беруться вже із „мертвої" людини, яка, одначе, ще „не зовсім" померла...

Група фахівців Гарвардського університету недавно запропонувала замінити дефініцію смерти „станом неповоротної коми", коли людина існує ще лише тому, що її життя підтримуються засобами медицини: штучним віддиханням, вливанням крови та інших рідин, різною апаратурою і т. д. Крім цього мусить бути виразна наявність повної смерти мозку, себто припинення всіх його функцій, включно з типовими для мозку електричними розрядами.

Перещеплення о р г анів стає щораз успішнішим і швидко поширюється. І з ростом цієї ділянки медицини наростає медична, етична, правнича та церковна проблематика дефініції смерти.

***

Консультація спеціяліста телефоном? Таке колись нікому не спадало на думку. Тепер, по багатьох округах ЗСА, медичні об'єднання створюють бібліотеки — збірки звукозаписних стрічок різних спеціялістів на сотні різних тем.

У кожного лікаря часом виникає потреба відсвіжити інформації з тієї чи іншої ділянки медицини, яка стоїть поза колом його звичайних зацікавлень. Тож тепер він може подзвонити будь - коли вночі або вдень, замовити собі стрічку і протягом 5-6 хвилин вислухати телефонічну консультацію з уст передового фахівця.

НАША ПОШТА

Чимало читачів звертається з проханням, щоб у нашій колюмні „На медичні теми" ми подавали також і практичний матеріял, що стосується різних недуг. Повідомляємо, що, починаючи з листопада, ми будемо подавати раз або двічі на місяць т. зв. „Клінічні випадки" — приклади різних захворювань серця, легень, нирок і т. д. Ці „Клінічні випадки" будуть базовані або на дійсних випадках з практики різних лікарів, взяті зі шпитальних архівів, або на медичній літературі. В такий спосіб, крім теоретичних інформацій про людське здоров'я та недуги, ми будемо подавати практичніший матеріял описовим методом, що, сподіваємось, дасть ще ширшу обслугу нашим читачам.

ОСТАННЄ СЛОВО В. ЧОРНОВОЛА

(3)

І коли навіть у всіх трьох випадках я помилився (бо, шановний прокуроре, помилятися може навіть Верховний Суд — не помиляються тільки боги, а їх, як відомо, немає) і моїм аргументам можна протиставити інший ряд аргументів, які виявляються вагомішими, то чи значить це, що мене треба віддати під суд, щоб і я, і всі інші в майбутньому взагалі не наважувалися думати?

А я ж не робив у своїх заявах таких широких узагальнень, як викладені вище. Мої висновки значно вужчі і мають конкретного адресата. І все ж мене судять саме за дві-три узагальнюючі фрази, не знайшовши потрібним розглянути одного з десятка фактів, на основі яких я зробив ці висновки. Відразу після арешту я дні і ночі наскрізь продумував зміст своїх заяв, згадуючи усі факти, і думав: де я міг допустити наклеп? Звичайно, незавідомий, але де я дався ошукати себе? І на одному з перших допитів я казав слідчому приблизно так: „Знаєте, отут у мене неправильне прізвище стоїть, а в цьому факті я не певен, бо одержав його з третіх рук". Але слідчий Крикливець відмахнувся: „А мене ці факти зовсім не цікавлять, навіть якщо вони всі правдиві, а ось що саме ви думали, даючи таку назву своїй заяві?.." То як же ж мені не зробити висновок, що мене судять за переконання, що комусь потрібно препарувати мій мозок, вштовхнувши у заготовлену стандартну форму?

Я кажу, що суд наді мною — не рядовий суд і може мати гучний резонанс ще й тому, що не пригадую випадку за останні роки, щоб людину так відверто судили за переконання. Цього не було навіть на тих судах, про які я писав у своїх заявах. Коли в червні 1966 р. я запитав у капітана Клименка із Львівського КДБ: „Скажіть, будь ласка, за що все таки дали кандидату наук Осадчому два роки таборів суворого режиму? Невже за те, що прочитав оті дві статті?" то капітан мені відповів: „Еге, якби ти знав, що у нього в щоденнику було понаписувано!" Але у вироку щоденник все таки не згадувався, а згадувалися дві крамольні статті. Мене ж навіть формально судять за переконання, тільки сором'язливо це слово заміняють словом „наклеп". Я певен, що й прокурор і судді в глибині душі розуміють, наскільки сміхотворне звинувачення в розповсюдженні наклепів оригінальним шляхом надсилки їх в ЦК партії та в КДБ. Але все ж ви мене судите . . .

Нарешті останнє. Коли влітку 1966 року я пояснював судді Ленінського району Львова, чому я вважав закритий суд в справі братів Горинів незаконним, він прямо запитав: „Чорновіл, а хто ви такий, щоб вирішувати, законно щось робиться чи не законно? Адже для цього є відповідні органи". Сьогодні цей самий аргумент висовували прямо і недвозначно і суддя Назарук, і прокурор Садовський. Я — радянський громадянин. Виявляється, цього мало. Якби прорахунки слідчих і судових органів, які помітив я, захотів помітити такий самий радянський громадянин, як я, але що займає пост прокурора республіки, то помилки були б виправлені, а винні, можливо, покарані. Мене ж самого карають . . .

Коли перемогла революція і почалося будівництво держави нового типу, В. І. Ленін постійно вимагав, щоб якмога більше громадян брали участь в керівництві державою і суспільством, в цьому він бачив єдину гарантію успішного розвитку соціалізму.

Його відомий вислів про те, що куховарка повинна вміти керувати державою, не слід, звичайно, розуміти вульгарно, і що куховарку обов'язково треба садити в крісло прем'єр-міністра чи що вміння керувати державою — це вміння піднімати руку на запитання „хто за?" Ці слова слід розуміти так, що при соціалізлі кожний рядовий громадянин повинен вміти мислити по-державному, повинен вміти в кожному н а й складнішому випадку сформулювати свою чергову програму. Доказом цього можуть бути інші слова В. І. Леніна, сказані ним вже в перші місяці радянської влади: „Граждане должны участвовать поголовно в суде и в управлении страны, и для нас важно привлечение к управлению государством поголовно всех трудящихся. Это — гигантская трудная задача. Но социализм не может ввести меньшинство — партия. Его могут ввести десятки миллионов, когда они научатся это делать сами" .

Я спробував діяти згідно цих ленінських настанов — і про результат такої спроби ви мене зараз повідомите.

(Кінець)

Білоруський учений сконструював робота — креслярську машину

Винайдений молодим членом Академії Наук Білоруської ССР Євгеном Дніпровським автомат - робот „Ітекан", встановлений у Мінську, вже виконав низку важливих завдань. Так, у співпраці з обчислювальною машиною, сконструйованою київськими науковцями, „Ітекан" спроєктував складні частини за 1 годину, замість 60 годин, потрібних для виконання того ж завдання найкращим інженером - креслярем. Київська „Молодь України" з 27 вересня в статті „Робот - конструктор" інформувала, що „Ітекан" не лише плянує, а й креслить найрізноманітніші лінії, пункти, точки тощо, підвищуючи продуктивність креслярської праці до 200-300 розів. Завдання для машини - робота спершу пишуть на вузькій стрічці і впускають її в машину, далі вже все виконує „Ітукан", передаючи людині через годину найскладніші креслярські роботи в закінченому вигляді. Очевидно, білоруські кібернетики, як і українські — силою обставин змушені працювати на чужий режим.

Вадим Лесич

ПЕРЕД ОСІННЬОЮ ВИСТАВКОЮ НЮЙОРКСЬКОГО ВІДДІЛУ ОМУА

Цьогорічний виставовий сезон українського Ню Йорку ще на своєму вступі збагатиться однією, мабуть, досить переломового значення мистецькою імпрезою. Буде нею третя загальна виставка образотворчого мистецтва, влаштована Нюйоркським Відділом Об'єднання Мистців Українців Америки у великій залі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Відкриття її має відбутися в неділю 13-го жовтня ц. р. в полудневих годинах.

Чому мала б вона бути переломового значення? — може запитати неодин. Отож з радістю належить ствердити, що незвичайно активне та з рідкісними у нас прикметами почуття відповідальности правління Нюйоркського Відділу ОМУА та його амбітний Виставовий Комітет зуміли приєднати до участи у виставці наших кількох мистців не-членів Відділу, хоч замешкалих на терені за сягу його діяльности, так, що виступлять вони разом (чого не було вже від довшого часу) із членами, які знов же живуть іноді у значній віддалі від Ню Йорку. Крім цього у виставці візьмуть участь, як дебютанти, наші наймолодші мистці-малярі чи надійні кандидати на них, які ще досі не виставлялись на ніяких українських виставках.

Приймають у цій виставці участь — майстер кольориту Михайло Мороз із олійним образом „Соняшники", де домінантний оранжевий колір виразисто вбудований на синьому тлі з багатьома тонаціями, з молочно-рожевим, експресивного виразу „Портретом", та відомий майстер Микола Неділко з великим олійним, у бронзових тонаціях, дуже добрим образом „Човни в затоці" і з незвичайно живим, у невальорованому кольориті, полотном „Весна". Петро Холодний, мол., представлений знаменитою темперою „Сухе листя" у кольорі відтінів бронзи з дуже стишеною тонацією. Яків Гніздовський показує олію у майстерній своєю простотою композиції „Кошик з картоплею", де дві кольорові площі зв'язує посередині зображений із фотографічною докладністю кошик з картоплею, та графічну композицію, устилізовану із строгістю дібраних елементів у взористе коло, дереворіз „Будяк".

Із старших майстрів пензля виступають Микола Чуласвський із ліричною, стонованою в кольориті, олією „Парк", далі — наш знаменитий маляр - примітивіст Клим Трохименко з незвичайно вдалою у його ранішному стилі „Мертвою природою" та зі сильним кольором і майже безпредметним (але інтуїтивно), суґестивним „Вечором" (обидві — олії), і врешті — популярний Едвард Козак із мальовничо стилізованими під ґротеск і народний примітив картинами „У Січовій кузні" та „Трембітарі". Далі — Іван Кучмак виставляє добру в композиції, у притемненому, майже одностайному, але елеґантному кольориті, чи не найкращу, яку я досі бачив, його олійну картину „Така його доля". Знов же Антін Малюца дає нам можливість милуватись лісовогірським фрагментом із Ґантерською церквою у глибині, у своїй дуже витриманій олії „Етюд".

З молодших мистців помітно визначається Любослав Гуцалюк своєю мініятюрною олією „Вест Гемптон" та питомою йому грайливістю кольорів у більшій олії „Портрет дружини". Далі — Ярослав Вижницький показує нам добре скомпоновані, у гармонійних кольорах на ясному тлі „Соняшники" і „Квіти". Дуже добре та з натяками на т. зв. старих майстрів представляється Володир Бачинський із своїми акриліками „У неприязному краю" та „Західнє побережжя". Юрій Соловій представлений двома дуже великими оліями — „Піста" і „Катафалк". Картина „Піста" побудована на площинних контрастах, з фрагментами розшарувань і розшарпань, сильна композицією і кольоритом, у „Катафалку" — катастрофізм провалля і зимне небо, де великі чорно-сині оживлені жовтим проривом, висловлені у своєрідній монументальній м а л я рській безпредметності. Обидва образи створені, як присвята пам'ятним голодовим 1930-им рокам в Україні.

Інший знову тип безпредметности репрезентує, на жаль нашою критикою досі майже не помічений, маляр витонченої культури кольорів Богдан Савчук. Його „Королева жаба" з притишеним кольоритом жовтаво-зелених тонацій, позбавлена і натяку к о л ь ористичного трюкарства, є висловом малярства без орнаментики, твореного добрим мазком та багатою уявою. Подібні вартості має його темпера „Лазня", що є висловом у більш здецидовано монохроматичній, жовто-бронзовій тонації, власне самого малярства, декорації та стилізаційних ефектів. Дуже добрі є олії Аркадії Оленської-Петришин — фіолетно-білий, оживлений цитриново-жовтою барвою „Герой часу" і в жовтаво-зеленій домінанті кольорів „Привид", де виміряно розділені, елеґантні кольори поєднані з тонкою композицією, в якій малярка поставила собі головним завданням архітектурно-малярську розв'язку площ у абсолютній двовимірності.

Богдан Божемський виставляє велику олію у властивій йому мозаїковій техніці „Осінні квіти", де кольорит домінантної сині на плоскій площі перегукується з орнаментальною композицією цієї справді приємної олії. Друга праця Божемського — дереворит „Соняшники", де більші чорні площі переплітаються з орнаментатально уложеними лініями квітів. У протилежності малярство Богдана Певного, яке репрезентують на виставці олії „Квіти" і „Пляшки", що останньо дуже наближаються до композиційно - кольристичної суворости Якова Гніздовського, своїм підкресленням сутнього, без т. зв. красивости, стає завдатком ще чогось більшого і здисциплінованішого у його дальшій творчості, якщо цей етап глибше позначиться на ній та триватиме у нього довше, аніж це було з попередніми.

Звертають на себе увагу два абстрактні рисунки тушшю та 5 естетично вистилізуваних керамік Ярослави Ґеруляк-Туркевич. Цікавою є ліографія Михайла Урбана „Амебні форми", що являє собою спонтанну композицію форм у трьох кольорах. Ще далі посунутою у абстрактному вислові, нацяткованою ритмом барвних коротких мазків і точок, наче в роді деяких а б с т р а к тів Джексона Поллока чи Андре Лянского, являється олія Темістокля Вирсти з Парижу п. з. „Альтер Еґо"

Зовсім інакші олії Зеновія Онишкевича — майстерний „Портрет дружини" і „Краєвид". Перший з угляденням гри світла, потрактований майже натуралістично, навіть у своїй темі, другий — вільнішого мазка, настроєний. Ще інакшою є Ірина Несторович у своїй великій олії „Мертва природа", виконаній дуже доброю технікою і в соковитому кольориті, що дає майже безсумнівну запоруку дальшого її розвитку. Врешті — голова дівчини, олія „Таля" Софії Петеш, виявляє добру школу її автора, вдало висловлена у стонованих барвах з узглядненням світла та виразу обличчя.

Богдан Титла показує нам живу кольоритом, дещо, може, у цьому — Морозівську, але іншого, лагіднішого, ніж Морозовий, мазка, олія „Ріка в горах", якою він безперечно зробив поступ у своїй олійній техніці, та дуже добре відчуту і скомпоновану, велику акварелю „Скелястий берег". Дуже вдала монотипія у сепії — Ждана Ласовського „Передмістя І" та його до деякої міри кубістична, фраґментарно потрактована, сиво-синя, не позбавлена катастрофічности у настрою, олія „Передмістя II" — вказують на дальший розвиток молодого мистця. Інакшим є із своїми „фантастичними горами" маляр, який вперше виставляє на виставці ОМУА, хоч виставляв досі на різних інших, головно американських виставках, отже не дебютант, Марат Мельниченко. Цією своєю великою картиною, як рівнож другим своїм олійним образом „Без назви", виявляє не так, може, проблемний сюрреалістичний підхід, як настроєві його звучання. Обидві картини — з почуттям кольору і навіть ритмічних якостей. Багато темної синяви та фіолету у гармонійному зіставленні можемо побачити в добре скомнованій олії Ярослава Стадника „Над морем" та тонку вибагливість у гармонії барв, тим разом ясніших та яскравіших, у його другій олії „Квіти".

Крім цих мистців виставляють ще свої, переважно олійні, праці — Ол. Кононенко-Трофимовська („Зустріч осени з весною"), Евгенія Курилович - Ч а п е л ь с ька („Гірський краєвид"), Мирослава Ласовська („На затоці), Віра Писарівська („Осінь") та Тарас Шумилович („З вікна").

Дуже талановитою дебютанткою являється Лілея Волянська (останньо — заміжня Горняткевич). Її „Квіти І", олія живих барв, гармонійних переплетів червоно-жовтого з блакитним, мальовані лінійною технікою, позбавлені кольорових площ, та „Квіти II" з кубістичними натяками, де основним елементом стає площа в одному кольорі — ясномалиновому з кількома відтінями, роз'яснюваному злегка зеленкавим селедином, з якимось, я б назвав, староєгипетським і водночас керамічним настроєм, — показують незвичайно зрілу розв'язку в кольорах, вальорах та уточнених пропорціях і є одними з найцікавіших картин на виставці.

Сильною в кольорі та в кольористичній грі є олія іншого дебютанта на виставці — Яро Плав'юка під заголовком „Злам". Також кольористично добрий його абстрактний акрилік „Бомбардування" (на мою думку — назва не властива; відповіднішою, мабуть, була би „Драматичний етюд"), в якому, як на бомбардування — забагато все таки погідности, хоч і не позбавленої сильних драматичних акцентів. Врешті ще цілком молодий віком дебютант — Юрко Савицький виставляє виразистий, без декораційної зайвини, на стишеному гнилаво-зеленому тлі „Портрет мами". Цей образ молодого дебютанта виявляє його добрий рисунок і гармонію кольориту. Вже банальнішою являється його олія „Місто", побудована на неконтрастній гармонії, але теж в міру досьогочасних спроможностей молодого мистця, вказує на дальші його розвиткові можливості.

Справжньою несподіванкою виставки є досить велика акварель Оксани Савчук „Зустріч". Велика безпосередність, к о л ь ористичне, майже казкове, багатство характеризують цю дуже добру, поетичну працю 16-тилітньої учениці середньої мистецької школи. Це теж одна з найцікавіших картин на виставці. Клімат цієї картини — на межі творчости дитячої і висококлясного професійного малярства. Тим він і неповторний.

Скульптуру заступають на виставці Михайло Черешньовський та Євген Саламаха. Одна скульптура Черешньовського „Портрет п. Берізки", у гіпсі, виконана ним ще перед 20-ти роками, дуже добре скомпонована, без декораційних елементів, з підкресленими н е г а тивними формами волосся і брів, тобто вглибами на взір деяких давньоєгипетських різьб. Друга скульптура цього визначного нашого скульптора це „Голова д-ра Донцова", у синтетичному камені, більш реалістична, з підкресленням трагічного у її виразі. Євген Саламаха виставляє добре опрацьований у гіпсі „Портрет", викінчено-реалістичний, із вдало схопленим виразом обличчя.

Як бачимо, виставка має загальний високий рівень та чимало різноманітности. Усім любителям нашого сучасного малярства поручаємо оглянути цю справді добру і цікаву виставу.

ФЕДЕРАЛЬНА ТОРГОВЕЛЬНА КОМІСІЯ вирішила, що відомі пігулки „бофферін" зовсім не допомагають вилікувати артретизм, як це було оголошене в журналах „МекКолл" та в „Рідерс Дайджест". Це оголошення подала „Компанія Брістол - Маєрс". Комісія повторила свої давніші зарядження в справі реклями ліків. В оголошеннях про ліки фармацевтичні компанії мають подавати все те, що стосується до ліків, також і ту небезпеку, якою вони можуть бути для деяких пацієнтів, та обмеження ефективности реклямованих ліків.

Ділимося болючою вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що з Волі Всевишнього ненадійно на 23-му році життя, дня 4-го жовтня 1968 року в Ню Йорку відійшов у Вічність наш Найдорожчий СИН, БРАТ, ВНУК і СЕСТРІНОК

бл. п.

ЮРІЙ ІВАН СУЛЖИНСЬКИЙ

абсольвент економічних наук.

ПАНАХИДИ — в неділю, 6-го жовтня 1968 року о год. 7-ій веч. і в понеділок, 7-го жовтня 1968 року о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Петра Яреми.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, дня 8-го жовтня 1968 року о год. 10-ій ранку з похоронного заведення П. Яреми до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на цвинтар Mount Hope в Йонкерсі, Н. Й.

Горем прибиті:
ЯРОСЛАВА і ДАНИЇЛ — батьки
ВОЛОДИМИР — брат
ТЕРЕНА — наречена
о. ЕВГЕН і СОФІЯ МАЦЕЛЮХ — дзядзьо і бабця
ОЛЬГА і ІВАН ЖУКИ з синами БОГДАНОМ і ОРЕСТОМ — тета
ЛІДІЯ і ОМЕЛЯН КОТЛЯРЧУКИ з синами ІГОРОМ і ЕВГЕНОМ — тета
ІРИНА і МИХАЙЛО КОМАРИНСЬКІ з доньми ХРИСТЕЮ і ТЕРЕНЕЮ — тета
о. д-р ВОЛОДИМИР ҐАВЛІЧ, ЧСВВ — вуйко
Родини ЮРЧИНСЬКИХ в Трентоні, Вашингтоні і Польщі
Родина МАЦЕЛЮХІВ в Монтреалі, Канада
Рідня в Україні

Дня 17-го вересня 1968 року, після довгої і важкої недуги, відійшла у Вічність

бл. п.

МАРІЯ САБАТЮК

народжена 2-го жовтня 1883 року в Соснові, пов. Підгайці.

Похоронні обряди відбулися 21-го вересня 1968 року, з церкви НЗПДМ в Гемтремк на кладовище Монт Олівет у Дітройті при участи Родини і Приятелів.

Горем прибитому мужеві Василеві висловлюємо глибоке співчуття у так болючій втраті, а замість цвітів на могилу, складаємо на Український Університет у Римі:

Родина Темпоків (Торонто)	$30.00
Петро і Марія Данилишин (Рочестер)	25.00
Василь і Стефанія Наум (Ню Йорк)	20.00
М. Кузьчицький і родина Стасулів (Шикаґо)	20.00
Петро Волков	20.00
Онуфрей і Евгенія Кекіш (Ню Йорк)	10.00
Василь і Галина Паніж	10.00
Богдан і Дарія Кекіш (Ню Йорк)	10.00
Стефан і Катерина Колісник	10.00
Теодор Чикета	10.00
Павло і Агафія Крайдуб	10.00
Роман і Гільда Гавриляк (Торонто)	10.00
Богдан і Марія Плішка (Шикаґо)	10.00
Ярослав і Марія Балюк	10.00
Микола і Марія Задойний (Васар)	10.00
Богдан Клембіцький	5.00
Дмитро і Анна Крутиголова (Клівленд)	5.00
Бронислав і Параня Вєвюра	5.00
Василь і Ксеня Білик	5.00
Софія Музичук	5.00
Володимир і Анастазія Дідик	5.00
Стефан і Софія Боярський (Шикаґо)	5.00
Тимко і Анна Березюк	5.00
Михайло і Марія Ярема	5.00
Петро і Павлина Крайдуб	3.00
Дмитро і Марія Палюх	2.00
Пелягія Білик	2.00
Разом:	$267.00

Датки зложено на руки п. Стефана Колісника.

ПРИЯТЕЛІ і РОДИНА

Замість квітів на могилу
сл. п. інж. ІВАНА ТИМЧИШИНА
$30.00 — на Катедру св. Софії в Римі,
$25.00 — на Катедру Українознавства при Гарварді
зложили:
по 10.00 дол. — Іван і Люба МОСЕВИЧ, Орест і Оксана КЛЮФАС, Роман і Слава КЛЮФАС,
25.00 дол. — Омелян і Ірена КЛЮФАС.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 4-го жовтня 1968 року ненадійно відійшов у Вічність

бл. п.

Інж. ВОЛОДИМИР ҐЛОВАЦЬКИЙ

на 57-му році життя.

ПАНАХИДА — в понеділок, 7-го жовтня 1968 р. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — у вівторок, 8-го жовтня 1968 р. о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до храму св. Юра і після Служби Божої на Український Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:
МАТИ і РІДНЯ
в Краю й Америці

Ютика, Н. Й.

ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ

У житті парафіяльної школи української православної церкви Свято-Чесного Хреста 15 червня ц.р. було закінчення навчального року, відзначене виставою п'єси у двох діях „Чар весни" молодої, талановитої письменниці Наталки Смолій-Герець.

З піднесенням учні парафіяльної школи грали свої ролі, вкладаючи свій акторський дар. Ще довго перед виставою діти-актори з запалом готувались до неї. Не один тиждень отець парох М. Кардашенко і молода письменниця Наталка Герець-Смолій, учителі та батьківський комітет в особах пань: Зої Луценко, В. Різванюк, Громів, Герець та панів М. Луценко, Ів. Різванюк, Я. Федін та інщі робили все, щоб учні вийшли добрими акторами і щоб декорації та костюми були гарні.

І ось у гарно прибраній залі молоді актори похвалилися своїм вмінням перед глядачами. Після вступу пані Зої Луценко відкрилась завіса і на тлі казково-гарних декорацій роботи п. Федін та костюмів п. З. Луценко і В. Герець — закружляли в танку маленькі грибочки та квітки — це три і чотири-річні актори, першукидошкільники.

З'являються українські діти: Марійка — Ганночка Герець і Юрчик — Алік Громів, які народились далеко від України і мріють побачити місце походження їхніх батьків.

Зідкіляся з'являється Метелик — Наталочка Луценко, який допомагає в їх бажанню та переносить їх на Україну. Метелик, залишивши дітей, сам відлітає. Український ліс чарівно зустрічає Марійку та Юрчика в день Івана Купала. Мавка — Настуня Різванюк, — не бачачи дітей, перевіряє квітку папороті — цвіт щастя. Приходять на сцену українські дівчата-акторки: Ліля Громів, Галя Луценко, Ліда Герець, Наталка Луценко та Володимира Гнап — пластунка-гітаристка. Вони всі під акомпаніямент гітари співають українських пісень, плетуть традиційні вінки в квіток, бавляться в лісі, міркуючи про щастя, яке може принести цвіт папороті. Мавка виходить на поляну до дівчат та обіцяє обдарувати одну з них цією чарівною квіткою. Кожна з дівчат прохає Мавку дати квітку одній з них, бо квітка приносить щастя та дає сповнення мрій.

У цю кульмінаційну хвилину з укриття виходять Марійка і Юрчик, які бачили і чули все, що відбувалось у лісі. А тому стали прохати Мавку подарувати цвіт папороті їм в дарунок для бабці, яка є з України, живе в Америці та має все, окрім цвіту папороті — квітки з рідної землі.

Під бурхливі оплески діти дістають цвіт папороті з рідної землі для своєї бабці в Америці.

Гарна гра молодих акторів, фантастичний зміст та сюжет п'єси молодої письменниці Наталки Смолій-Герець, добра українська вимова дітей, українська ноша та декоративні костюми Квіток і Грибків подобалися всім.

Чудові декорації лісу творили ту атмосферу, в якій глядач думками линув у далеку Україну, під блакитне небо, перебуваючи душею з виконавцями на лісовому клаптику рідної землі.

Довгі оплески були винагородою за цей чудовий „Чар весни" молодим виконавцям. А в'язанка червоних троянд — винагорода молодій талановитій письменниці Наталці Смолій-Герець. Потім сестрички Валя Прилепа та Зоя Луценко частували присутніх чаєм.

Честь і слава нашим молодим виконавцям та їх виховникам. Ця іскра дитячого театру нехай жаврі́є в серцях дітей, гартуючи той дух у молодої дитини, який творить любов до поневоленої України та народу.

М. Г.

ВАТИКАН ВЕДЕ СЛІДСТВО ПРОТИ ГОЛЛЯНДСЬКОГО ПРОФЕСОРА ТЕОЛОГІЇ

Гаага. — Ватиканська Конгреґація Доктрини Віри переводить слідство у справі вченого теолога, професора одного з університетів в Голляндії, о. Е. Шілленбеке, Чина ОО. Домініканів. Він був одним із керівних духовників в Голляндії, що поставились критично до останньої Енцикліки Папи Павла VI, в якій Папа займає непримиримє доктринальне становище проти всіх штучних способів контролі народин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 13-го ЖОВТНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. Ювилейний Бенкет відбудеться 27 жовтня ц. р. о год. 4-ій по пол. і білети мусять бути відібрані перед 20 жовтня. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

Посмертні згадки

ПАВЛО ЗУНКЕВИЧ, довголітній член Б-ва св. о. Николая — 167 Відд. УНС в Толідо, Огайо, помер 4 вересня 1968 року, проживши 81 рік. Покійний нар. в с. Руське Село, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишив у глибокому смутку 2 синів: Павла і Івана і 4 внуки. Похорон відбувся 7 вересня 1968 р. з пох. заведення до Укр. Кат. Церкви в Россфорд, Огайо, при участи родини, членів Відділу та знайомих на цвинтар Calvary Cemetery.

Вічна Йому Пам'ять!
Ів. Вельган, секр.

СВДОХА ГОРБАЛ, членка Б-ва св. І. Хрестителя — 230 Відд. УНС в Йонгстови, Огайо, померла 11 вересня 1968 року на 75 р. життя. Нар. 14 квітня 1892 р. в с. Настасів, пов. Тернопіль, Зах. Україна. В глибокому смутку залишила мужа Теодора, сина, 7 доньок, сестру Розалію і брата Дмитра Смолак та сестру в Европі. Похорон відбувся 14 вересня 1968 року з пох. заведення до церкви Пресвт. Тройці, де о. монс. Л. Адамик відправив Службу Божу, а відтак похоронено Покійну при участи родини і членів Відділу на цвинтарі Кальварія.

Вічна Їй Пам'ять!
Н. Ліщак, секр.

ПАРАСКА СУХАНЧУК, членка Т-ва Запор. Січ — 192-ий Відд. УНС в Геркімер, Н. Й., померла 15 вересня 1968 року на 80 р. життя. До УНС вступила 1926 року, де була активною в Союзі і в громаді. Покійна нар. в с. Березина, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишила в смутку дочку Марію, сина Михайла, невістку і зятя, внуків і правнуків. Похорон відбувся 18 вересня 1968 р. з пох. заведення до укр. Правосл. Церкви св. Покрови в Геркімер, при участи родини, приятелів та членів Відділу. Похоронено Покійну на українському цвинтарі в Геркімер, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа Відділу

ТАРЗАН, ч. 6071. Потвора зникла!

— Це справді чортівська потвора! — Міст скінчений. Я візьму нашу линву, і попробую чи зможу зловити цю потвору — яка б вона не була!

— Вона занурилася у воду, Тарзане! Потвора зникла!

— Вбийте її, Тарзане!